

MOŘE KLIDU

EMILY ST. JOHN MANDELOVÁ

PŘELOŽILA MARKÉTA MUSILOVÁ

ARGO

MŮŘE KLIDU

EMILY ST. JOHN MANDELOVÁ

Z anglického originálu *Sea of Tranquility*,
vydaného nakladatelstvím Alfred A. Knopf v New Yorku v roce 2022,
přeložila Markéta Musilová.

Redigoval Martin Svoboda.

Odpovědná redaktorka Hana Zahradníková.

Korektury Michaela Šmejkalová.

Přebal vytvořila Gabriela Sigaud Plítková.

Grafická úprava a sazba Karel Koutský.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2023 jako svou 5382. publikaci.

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4279-2

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit
v přátelském internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Cassii

APANÁŽ /

1912

Osmnáctiletý Edwin St. John St. Andrew nechává tíhu svého dvojitého svatého jména unášet silou parníku přes Atlantik. Kvůli větru mhouří na horní palubě oči: rukama v rukavicích svírá zábradlí a netrpělivě vyčkává, až spatří něco dosud nepoznaného, snaží se vidět něco – cokoliv –, tedy kromě moře a oblohy. Nevidí však nic než jen všemožné odstíny nekonečné šedi. Míří do jiného světa. Už je víceméně na polovině cesty mezi Evropou a Kanadou. *Poslali mě do vyhnanství*, říká si s vědomím, že je sice trochu melodramatický, nicméně je na tom i kus pravdy.

Edwin má mezi předky samotného Viléma Dobývatele. Až Edwinův dědeček zemře, jeho otec se stane hrabětem. Edwin navíc chodil do dvou škol, jež patří mezi nejlepší v zemi. V Anglii však na něj nečekala žádná zářná budoucnost. Urozený člověk se tam může věnovat jen několika málo profesím a ani jedna z nich Edwina nezajímá. Panství připadne jeho nejstaršímu bratrovi, Gilbertovi, čili on nepodědí zhoľa nic. (Prostřední bratr, Niall,

je už stejně v Austrálii.) Edwin sice mohl v Anglii vydržet o něco déle, jenže potají zastává radikální názory, které vypluly na povrch během jedné slavnostní večere a jeho osud uspíšily.

V jakémsi záchvatu bezbřehého optimizmu se nechal do záznamů na lodi zapsat jako „farmář“. Když pak později rozjímá na palubě, uvědomí si, že se nikdy v životě nedotkl rýče.

2

V Halifaxu se ubytuje v přístavu, v penzionu, kde se mu povede zabrat rohový pokoj ve druhém patře s výhledem na záliv. První ráno jej probudí fascinující shon za okny. Připlula obrovská obchodní loď. Edwin bydlí natolik blízko, že slyší bodré klení mužů vykládajících sudy, pytle a bedny. Valnou část prvního dne stráví vyhlížením z okna, trochu jako kočka. Měl v plánu vyrazit okamžitě na západ, ale vlastně by mu nečinilo problém ještě se v Halifaxu zdržet – podlehne slabosti, jíž si je vědom celý život: Edwin je schopen konat, ale má sklony k liknavosti. Líbí se mu vysedávat u okna. Venku se neustále něco hýbe, lidé i lodě. Nechce se mu odjet, a tak zůstane.

„Nejspíš si jen potřebuju rozmyslet, co dál,“ vysvětluje paní domáčí, když se ho nenápadně vypyává. Jmenuje se paní Donnellyová, je z Newfoundlandu. Její přízvuk ho mate. Zní jako někdo z Bristolu a zároveň z Irska, jenže pak zaslechne i Skotsko. V pokojích má čisto, a navíc je vynikající kuchařka.

Námořníci proudí za jeho oknem ve vzdouvajících se vlnách. Jen výjimečně vzhlednou vzhůru. Rád je pozoruje, ale neodváží se udělat sebemenší gesto jejich směrem. Krom toho, námořníci drží při sobě. Když jsou opilí, objímají se kolem ramen, až Edwinem projede osten žárlivosti.

(Nemohl by se i on vydat na moře? Rozhodně ne. Tu myšlenku zavrhne okamžitě, když se vynoří. Sice slyšel o jednom apanážníkovi, který se stal námořníkem, Edwin si však nade vše cení své svobody.)

Rád se dívá, jak připlouvají lodě, jak do zálivu přijíždějí parníky, z jejichž palub stále ještě vyzařuje aura Evropy.

Na procházky se vydává ráno a pak zas odpoledne. Chodí do zálivu a následně do klidnějších rezidenčních čtvrtí, do malých obchůdků na Barrington Street pod pruhovanými markýzami a zase ven. Rád jezdí tramvají až na konečnou a potom zpět, z tramvaje sleduje, jak se malinké domky postupně proměňují na větší domy a nakonec na obchodní budovy v centru. Rád si také kupuje věci, které zas až tak nutně nepotřebuje: bochník chleba, jednu nebo dvě pohlednice, kytici. Takhle by se dalo žít, přistihne se při pomýšlení. Takhle snadné by to mohlo být. Žádná rodina ani práce, jen drobné radosti, na konci dne padnout do čistého povlečení a z domova dostávat pravidelnou apanáž. Žít takto sám by mohlo být docela příjemné.

Začne si kupovat květiny ještě častěji a vždy je pak v levné váze vystaví na komodu. Spoustu času tráví tím, že se na ně dívá.

Kdyby tak byl malíř a mohl je nakreslit, to by je dokázal vidět mnohem jasněji.

Nemohl by se vlastně naučit kreslit? Peníze i čas by na to měl. Nápad to není o nic horší než jiné. Poptá se u paní Donnellyové, ta se zase poptá u známé. Netrvá dlouho a Edwin se ocitne v salonu dámy, která je vystudovaná malířka. Edwin dlouhé hodiny mlčky črtá květiny a vázy, učí se základům stínování a proporcím. Žena se jmenuje Laetitia Russellová. Sice nosí snubní prsten, ale kde má manžela, není vůbec jasné. Bydlí v malebném dřevěném domku se třemi dětmi a ovdovělou sestrou, nenápadnou garde-dámou, jež v rohu místnosti plete nekonečné šály. Po zbytek života bude mít Edwin kreslení spojené s cinkáním pletařských jehlic.

Když dorazí Reginald, Edwin již bydlí v penzionu celých šest měsíců. Na Reginaldovi je na první pohled vidět, že on rozhodně zahálet nehodlá. Má v plánu okamžitě vyrazit na západ. Je o dva roky starší než Edwin – dávný známý z Etonu, třetí syn jednoho vikomta. Má nádherné oči, takové šedavě modré. Podobně jako Edwin se chce stát urozeným majitelem zemědělské usedlosti, na rozdíl od Edwina však již k uskutečnění tohoto plánu podnikl konkrétní kroky a píše si s mužem, který prodává farmu v Saskatchewanu.

„Šest měsíců,“ kroutí Reginald u snídaně nevěřičně hlavou. Na okamžik si přestane potírat toast džemem. Není si totiž jist, zda slyšel dobře. „Šest měsíců. Šest měsíců zrovna tady.“

„Ano,“ přizná bez okolků Edwin. „Šest velmi příjemných měsíců, nutno dodat.“ Pokusí se zachytit pohled paní Donnellyové, ale ta se plně soustředí na nalévání čaje. Myslí si, že se to Edwina trochu dotklo, je to na ní znát.

„Zajímavé.“ Reginald si domaže toast džemem. „Nehodláme tu snad čekat v naději, že si nás povolají domů? Trčet na břehu Atlantiku ve snaze být co nejbliž králi a vlasti?“

To už Edwina trochu zamrzelo, a proto když Reginald týden nato vyrazí na západ, přijme Edwin jeho pozvání a připojí se k němu. Konat může být i příjemné, usoudí, když vlak vyjede z města. Zamluvili si cestu první třídou, kde je holič i pošta. Edwin tedy napíše pohled Gilbertovi, dopřeje si oholení s teplým zábalem, dá se ostříhat a pozoruje při tom lesy a jezera a malá městečka, která se mu míhají za okny. Když následně vlak zastaví v Ottawě, ani nevystoupí. Zůstane raději sedět uvnitř a načrtne si místní nádraží.

Lesy, jezera a městečka postupně přejdou v rozlehlé pláně. Prérie nejdříve představují zajímavou změnu, ale po chvíli jsou ubíjející, v závěru již i zneklidňují. Je jich moc, v tom tkví celý problém. I ta jejich rozloha je až příliš velká. Vlak se vleče jako nějaká stonožka nekonečnou travou. Je vidět od jednoho horizontu ke druhému. Edwin se cítí přespříliš obnažen.

„Tohle je ten pravý život,“ prohlásí Reginald, když jsou konečně na místě a stojí ve dveřích Reginaldovy nové farmy. Nachází se jen pár mil od města Prince Albert. Všude kolem jen samé bláto. Reginald farmu koupil, aniž by ji předtím viděl, od jednoho rozčarovaného Angličana – Edwin má podezření, že se jednalo o dalšího apanážníka –, který to tu podle všeho nezvládl a míří zpět na východ do Ottawy vstříc úřednické práci. Reginald se musí hodně přemáhat, aby na toho člověka nemusel myslet, Edwin to na něm vidí.

Může se nějakému domu lepit smůla na paty? Když Edwin vstoupí dveřmi do domu, okamžitě se mu udělá špatně, a tak raději zůstane venku ve verandě. Dům je to pěkný – předchozí majitel měl kdysi dost peněz –, z celého místa však sálá zmar způsobem, který Edwin nedokáže úplně vysvětlit.

„Všude kolem jen... samá obloha, co?“ ozve se Edwin. A taky bláto. Vážně je tu neuvěřitelné množství bláta. Třpytí se ve slunci, kam jen oko dohlédne.

„Jen volný prostor a čerstvý vzduch,“ prohlásí Reginald a zahledí se směrem k hrozivě beztvaremu horizontu. Edwin vidí další farmu, hodně daleko od nich, kvůli velké vzdálenosti rozostřenou. Obloha úplně žhne agresivní modří. Večer si dají míchaná vejce – jedinou věc, kterou Reginald zvládne uvařit – a k tomu solené vepřové. Reginald je nezvykle tichý.

„Hádám, že farmaření je pěkná dřina,“ pronese po chvíli. „Fyzicky náročná.“

„Nejspíš ano.“ Když si Edwin představoval sám sebe v Novém světě, vždy se viděl na vlastní farmě – v zelené krajině, porostlé nespecifikovanou plodinou, obdělané, ale rozlehlé –, jenže ruku na srdce, ve skutečnosti nikdy moc nepřemýšlel o tom, co taková práce farmáře bude obnášet. Starat se o koně, nejspíš. Trochu zahradničení. Orání polí. Ale co se s nimi děje potom? Co se dělá s poli, když se zorají? A nač se vůbec orají?

Připadá si, jako by stál na okraji propasti. „Reginalde, starý brachu,“ zahlaholí, „co tu musí jeden udělat, aby dostal drink?“

„Sklízíš,“ mluví Edwin sám pro sebe nad třetí sklenkou. „To je to slovo. Nejdřív se pole zorají, pak se do nich něco zaseje a pak se sklízí.“ Usrkne si.

„A co sklízíš?“ Když je Reginald opilý, je v dobrém rozmaru, jako by se ho nic nemohlo dotknout. Opírá se zády o židli a usmívá se do prázdna.

„No a právě o to jde,“ podotkne Edwin a nalije si další sklenku.

3

Po měsíci společného pití zanechá Edwin Reginalda na jeho nové farmě a vydá se dál na západ za spolužákem svého bratra Nialla Thomasem, který na kontinent vkročil v New Yorku a vzápětí hned spěchal směr západ. Cesta vlakem přes Skalisté hory vyrazí Edwinovi dech. Tiskne čelo k okénku jako malé dítě a nepokrytě zírá. Ta krása všude kolem je omračující. Možná že to s pitím v Saskatchewanu trochu přehnal. V Britské Kolumbii se polepší, slíbí si. Sluneční paprsky ho bodají do očí.

Po vší té divoké nádheře je pro něj Victoria trochu šok, všechny ty pravidelné, malebné ulice. Všude samí Angličani. Když vystoupí z vlaku, obklopí ho ze všech stran přízvuky jeho domoviny. Mohl by tu chvíli zůstat, napadne ho.

Thomase najde v útulném hotýlku v centru, kde si pronajal nejlepší pokoj. V restauraci v přízemí si objednájí čaj a zákusky. Neviděli se nějaké tři čtyři roky, ale Thomas se v podstatě nezměnil.

Má stejnou načervenalou pleť, jakou měl už v dětství, jež vzbuzuje zdání, že právě dohrál ragbyový zápas. Chce se zapojit do místní obchodní komunity, ale není si zcela jist, jakému obchodu by se chtěl věnovat.

„Jak se daří bratrovi?“ zeptá se Thomas ve snaze změnit téma. Má na mysli Nialla.

„Snaží se uchytit v Austrálii,“ odpoví Edwin, „soudě dle dopisů se zdá být šťastný.“

„To je víc, než může říct většina z nás,“ prohlásí Thomas. „Docela důležitá věc, tohle štěstí. A co tam dole vůbec dělá?“

„Propíjí apanáž, hádám,“ odpoví mu Edwin. Není to sice zdvořilé, ale nejspíš je to pravda. Mají stůl u okna, pohledem sklouzává na ulici, na průčelí obchodů a pak k v dálce patrné nekonečné divočině, temným stínům stromů obklopujícím předměstí. Představa, že ta divočina patří Británii, je docela komická, ale raději tu myšlenku rychle zaplaší, protože mu připomíná poslední večírek ještě v Anglii.

Večírek začal docela v poklidu, potíže nastaly, když se hovor stočil, tak jako pokaždé, k neuvěřitelným krásám Rádže. Edwinovi rodiče se narodili v Indii, děti Rádže, vychované indickými chůvami („Jestli ještě uslyším jediný slovo o tý její zpropadný služce...“ zamumlal v jednu chvíli Edwinův bratr Gilbert, ale myšlenku již nedokončil), které vyrostly na příbězích o tajemné Británii, jež – Edwin si nemohl pomoci, ale měl prostě takové podezření – byla pro ně, když ji na prahu dospělosti prvně spatřili, ve skutečnosti mírným zklamáním („Pršelo víc, než bych byl čekal,“ prohlásil otec na toto téma.)

Večírku se účastnila ještě jedna rodina, Barrettovi, s podobnou zkušeností: John Barrett byl velitelem Královského námořnictva, Clara, jeho žena, také strávila několik prvních let v Indii. Jejich nejstarší syn, Andrew, přišel též. Barrettovi dobře věděli, že Britská Indie je během každé návštěvy u Edwinovy matky povinnou odbočkou konverzace. Jako staří známi však také věděli, že jakmile si Abigail odbude Rádž, stočí se hovor jinam.